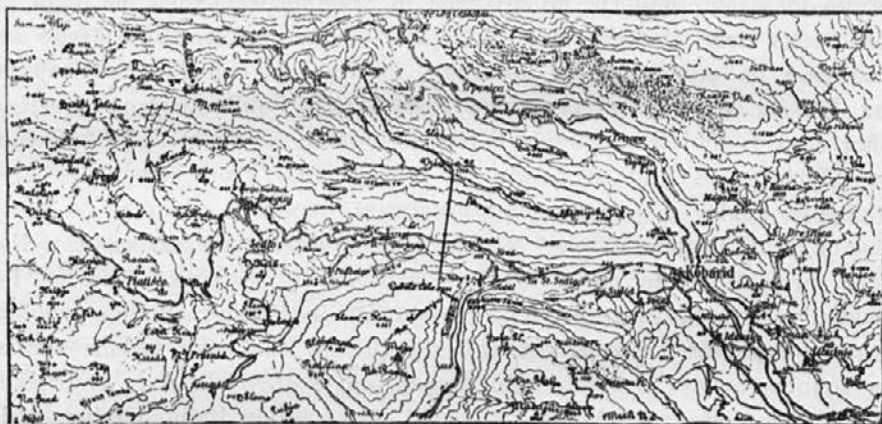

Tine Logar

OBSOŠKO-NADIŠKA DIALEKTIČNA MEJA

Onstran Kobarida se proti Nadiži, ki izvira nekje pod Plastišči, pod strmimi pobočji kobariških in borjanskih hribov razprostira ozka in čudovito lepa dolinica, ki me v mnogočem spominja na gornjo Selško dolino. Proti zapadu se vedno bolj zožuje, dokler se ob sotočju breginjske Bele in Nadiže pri Podbéli (*podbiēla*) zopet ne razširi in preide v prodnato ravan, poraslo z vrbbjem in jelšjem. Na severu dolinico zapira strmo in visoko pobočje kobariškega in breginjskega Stola, na jugu pa prav tako strmi Matajúr, Míja in Lúpija. Visoko nad nadiško strugo se, stisnjene na pobočje Stola, ob cesti, ki vodi od vzhoda proti zapadu na Breginj, (*bəryĩn*) vrste vasice Kréd (*krēd*), Potóki (*potuoc*), Borjána (*borjāna*), Stanovišča (*snobišča*), Homèc (*homac*) in Sedlò (*sedlò*). Dolina je odprta samo proti Kobaridu in zgornji Soči. Proti zapadu se svet vzdiguje, dokler se ne odpre na breginjski planotici, od koder je lahek dostop proti Logjem tik nad Nadižo, na Robidišča (*arbišča*) onstran Nadiže, proti Prosnídu (*prosand*) in Plastiščem v Slovenski Benečiji. Po ozkem grlu nadiške struge, med Matajurjem in Mijo pri Robiču (*ruōbič*, *ruōb*) ter po stari rimski cesti iz Soške doline na Čedad vzdolž Nadiže je dolinica povezana s Furlanijo. Danes, ko je obveljala stara avstrijsko-italijanska meja kot državna meja med Slovenijo in Italijo na tem področju, razumljivo ves ta svet gospodarsko in socialno gravitira na Soško dolino in Tolminsko, kajti drugam je ljudem pot zaprta. Tako je moralo biti tudi že pod Avstrijo in kasneje pod Italijo, odkar je bila pokrajina v tej smeri povezana z dobro cesto in drugimi prometnimi sredstvi. Seveda je bila ljudem odprta pot tudi na zapad in jug, preko Plastišč v zgornji del Slovenske Benečije in po Nadiži navzdol na Čedad in Videm. V starih časih je moralo biti v tem pogledu drugače. Nekdaj je na Kobariško in v Soško dolino gravitirala le najbližja okolica Kobarida do Kreda in Potokov (Potoki, Kred, Robič, Staro sedlo, Sužid, Svina), vse hribovske vasi od Borjane dalje proti zapadu (Borjana, Stanovišča, Podbela, Homec, Sedlo, Breginj, Logje, Robidišča) pa so bile po svojih

ženitvah in vsakdanjem gibanju prebivalstva usmerjene na zapad in jugozapad proti Slovenski Benečiji. Današnja dialektična slika teh krajev nam govori čelo o tem, da nekdanj med dolinskimi vasi v okolici Kobarida in hribovskimi vasi v borjanskem in breginjskem kotu sploh ni bilo stika, da sta bila to dva svetova, ki drug drugega nista poznala. Da je danes drugače, kot je bilo nekdanj, je povsem razumljivo. Mislimo si samo, da bi ne bilo poti, ki pelje iz Kobarida v Breginj, da bi ne bilo modernih prometnih sredstev, ki so približala najbolj oddaljene kraje in težko pristopne vasi, da je bila nadalje grapa nad Nadižo mnogo bolj zarasla, kot je danes, pa bomo razumeli, da je n. pr. Bregincem in celo Borjancem mnogo bolj kazalo iti po svojih gospodarskih, trgovskih in drugih opravih preko hribovskih steza in bližnjic na Čedad in Videm kot pa preko težko prehodne, strme in utrudljive nadiške grape na prav tako oddaljeni Kobarid, Tolmin in Gorico. In o tem nam dejansko priča današnja dialektična podoba tega zapadnega koščka slovenske zemlje.

Debela črta označuje mejo med obsoškimi in nadiškimi govori

Slovenskih govorov v zapadni okolici Kobarida in ob zgornji Nadiži doslej še nihče ni podrobneje raziskoval. Vse, kar smo vedeli o njih, nam je povedal prof. Ramovš v svojih Dialektih, ki se zaradi obširnosti predmeta razumljivo ni mogel ukvarjati z govorom vsake vasi posebej. Zato je umljivo, da je bilo naše poznanje jezikovne podobe omenjenega dela slovenske zemlje pomanjkljivo in zlasti v pogledu klasifikacije samo približno.

Ko sem letošnje poletje pri zapisovanju dialektičnega gradiva za LAS prišel tudi v te kraje, sem začuden obstal spričo nekaterih dialek-

tičnih pojavov in njihovega geografskega obsega. Zato sem se lotil podrobnejšega raziskovanja govorov vasi ob zgornji Nadiži sploh. Preiskal sem govore vasi: Robič — Kred, Borjana, Podbela, Breginj in Robidišča. Samo mimogrede sem se ustavil ob govorih Svin, Sužida, Starega sedla, Potokov, Stanovišč, Homca, Sedla in Logov, kajti spoznal sem, da tu spričo zapisovanja in študija v prej omenjenih vaseh kaj posebnega ne bom več odkril, saj mi je bil tudi kobariški govor sam poznan že iz prejšnjih let. Pri tem sem prišel do naslednjega splošnega zaključka:

Kobariški govor se govori le v najbližji zapadni okolici Kobarida: na Svinah, v Sužidu, Starem sedlu, Robiču, Kredu in Potokih. Govor v Robiču, Kredu in Potokih se od kobariškega sicer že malo razlikuje, in to po akustičnem vtisu kakor tudi po nekaterih glasoslovnih in morfoloških pojavih, po celotnem razvoju, usmerjenosti in strukturi pa je to seveda govor, ki spada v obseg kobariškega govora oziroma obsoškega dialekta kot širše geografske in razvojne enote. Meja obsoškega dialekta je na zapadu prav v Kredu in Potokih. Do tod in samo do tod so se vsaj v starejši dobi širile obsoške inovacije, naprej pa jim je bila očitno pot zaprta. V Borjani, vasi pol ure hoda nad Potoki, se namreč že začneja nov jezikovni teritorij, ki je v mlajšem času, ko je bila upostavljena zveza z obsoškim, sicer sprejel marsikako inovacijo od vzhoda, pa je vkljub temu ostal v bistvu tisto, kar je od nekaj bil, teritorij beneško-slovenskih nadiških govorov.

Naslednje vrstice naj to pokažejo in dokažejo.

Dasi gre na teritoriju zapadno od Kobarida do naše državne meje v tem predelu za dva dialekta, so vsem tem govorom vendarle skupne nekatere jezikovne poteze, ki jih vežejo v obsežnejšo enoto zapadnih in jugozapadnih slovenskih govorov. Čeprav so ta dejstva znana že iz Ramovševih dialektoloških del, na katera se tudi sicer v razpravi opi-ram, jih bom vendarle še enkrat omenil, da bodo bolj nazorna kasnejša izvajanja.

Predvsem moram poudariti vsepovsod ohranjeno oksitonezo psl. akcentskih tipov *ženā*, *nogā*, *māglā*. Končni akcentuirani zlog je danes večinoma že daljši, kot je bil nekaj, kolikor v počasnem govoru sploh že ni prišel v pravo dolžino. Razen tega je večinoma tudi že rastoč. V tem je pač tudi razlog, da se je oksitoneza še ohranila, saj je s tem odpadel element, ki je premik sploh omogočil: *ženā*, *ženā* < *ženi*, *sāstrā*, *buxā*, *mayxlā*, *stēzā*, *rābrō*, *wāknō*, *črāslō*, *čēlō*, *lēzāk*, *člowēk*, *prestōr*, *tārbōx*, *kāžōx*, *wāřēx* > *orēx*, *woyān*, *popār*, *spsēd*, *mojā* *koñā* < *moji* *koñi*, *nāsēn*, *-ēš*, *-ē*, *nāslā*, *nosū* < *nosil* (Robič — Kred — Potoki); *kōzā*,

noyčà, wodà, ucà < ovcà, bēlika γχorà, mayχlà, stazà, tamà, daskà, μsokò, šarokò, moimù snù, dēlēč, pēlēlàn, kostàñ, oràχ, nēsēñ, -ēš (Borjana); oyīñ, skediñ, kotù, s kollàn, pēlàn (Podbela); čalò < čelò, γχor na čalē, daskà, dablò < deblò, woknò, ta na woknē, patalàn < petellin, kotù, ta s kotlà, sakù > sokòl, člowàk, woràχ, palàn < pelin, talē < telē, žanà < ženà, dabù < debēl (Breginj); ženà, pētà, mēdlà < metlà, zemjā, ucà, kozà, daskà, wadà, uyχiñ < ogèñ, lōnàc, lōncà, nēγχà kuñà, pər kuñàχ, dúχ člowēk, sñ stupù < stopil, dēbù < debēl (Robidišča).

Tonični višek dvozložnih ali trozložnih besed z akcentom na predzadnjem zlogu je vsepovsod na zadnjem zlogu: zbičzdà, γχničzdò, sñ žībù < živēl (Robič — Kred — Potoki); bričzà, lūnà, stričzà, kràwà, mličkò, málò, zúnà (Borjana); na čaričdē = na vrsti, brádà (Breginj); stupàlù, cičrku, wēkù < vekal, mōlàn < molim (Robidišča).

Isti razvoj ē in ō prav tako veže vse govore zapadno od Kobarida do Robidišča v širšo enoto. Današnji refleksi sicer od vasi do vasi nekoliko diferirajo (iē, iā, iē — uō, uā, u^a), vendarle so vsi rezultat in odraz enakega razvoja: črēšñà, kol'ēno, str'ēχa, w'ēter, čr'ēs, l'ēsñk, wər'ēχ (n. pl.), tu kost'ēχ, l'ētan < létam, b'ēdu, b'ēdala < védél, -a (Robič — Kred — Potoki); γn'ēzdo, s'ēme, p'ēsk, pob'ēñ < povēm, pos'ēklà, bēdr'ēt < vydr'ēti (Borjana); m'ēsac, n'ēman, dl'ēto, člob'ēka, br'ēme, tarp'ēt, t'ēt < hətēti, tu tr'ēbus < v trēbusē (Podbela); s'ēčan, -aš, s'ēku < sékal, dr'ēbē < drévē (adv.), ml'ēt, sr'ēdu < srētlē, na b'ēñ < ne vēm (Breginj); m'ēsac, tarp'ēt, l'ēto, síeme (Robidišča); nuēs, tu núas, nabūa, n^oōχt, zy^oñ, masūa, k^oōst (Robič, Kred — Potoki); n^oōč, t^oōška < tože-ka, mēsū, blayū^o, uxū^o, plu^ot, ku^ost (Borjana); sn^oōika, kaku^oš, uxū^o, γnu^oi (Breginj); uxū^a, nu^aš, senu^a, stu^a, nū^ač (Robidišča).

Za vse govore je značilna močna labialna artikulacija. Labiodentalni *v* je zato pred *e*, *i* prešel v *w*, nato pa povsod razen na Robidiščih, kjer je tudi *v* še poznan, nadalje v *b*. V Kobaridu in okolici do Starega sedla in Robiča se govori *w* in *b* drug poleg drugega, v tej besedi *w*, v drugi *b*. Starejša generacija večinoma govori *b*, mlajša pa pogosteje *w*. Tu gre pač za vpliv knjižnega jezika na dialekt. Od Kreda dalje proti Borjani do Breginja in Logov je *b* tako rekoč regularen zastopnik prvotnega *v*, čeprav tu in tam slišimo tudi *w*.

Iz istega razloga je jezik eliminiral tudi labiodentalni *f*, ki je večinoma prešel v *χ* kot substitut bilabialnega nezvenečega spiranta. Danes v teh govorih labiodentalnih nezvenečih spirantov nimamo več, kolikor jih ni ponovno uvedla v glasovni sistem mlajša generacija pod vplivom knjižnega jezika ali izposojenk. Edino na Robidiščih, ki se tudi sicer v

jezikovnem pogledu nekoliko razlikujejo od ostalih govorov breginjskega kota, se *f* še vedno sliši, in celo *χ* tuintam preide v *f*. V ilustracijo nekaj primerov: *škôχ*, *koχê*, *χáruž*, *χânt*, *χîno*, *furbâc* = zvit (Robič — Kred — Potoki); *χacôg*, *χacolić*, *koχê*, *za χáružan* (Borjana); *zâχ*, *zêχa* (= Jože); *sn šînhu* = *šînfal*, *sn χ^uôtru* < *fotral* (Breginj); *škôχ*, *χíγa* (Podbela); *fêbrô*, *šufât*, *frîka*, *furmunânte*, *fôran*, *kožûf* (Robidišča).

Vsepovsod so ohranjeni palatalni *n*, *ć*, *šč*. V Kobaridu in okolici do Kreda in Potokov sta *ć* in *šč* prešla že v *é* in *šč*, od Borjane naprej pa sta še vedno izkazana kot *ć* in *šč*. V Podbeli pa še danes gorore *t'* in samo za to bom navedel nekaj primerov: *t'ân*, *t'âš* < *hât'ô*, *χt'î*, *χt'êre*, *obrât'at*, *obrât'am*, *mât'uxa*, *brô'ta* (žebelj za čevlje); *t'amîn* (dimnik), *t'ebîla* (velik žebelj za streho) itd.

Velarni zapornik *g* se je razvil v ustrezni pripornik *γ*, ki pa večinoma že izgublja svoj zven in prehaja v *γχ*. Tudi artikulacijsko mesto je pomaknjeno nazaj proti glru.

Refleks za psl. *l* je seveda tudi povsod *a*: *kúnên*, *ûk*, *pûxan*, *túst*, *žúna*, *úna*, *múst*, *múzæn* (Robič — Kred — Potoki); *ûk*, *bedúbemo* < *vydľbemo* (Borjana); *kúnan*, *žúna* (Breginj); *púnu*, *buxê*, *kúnên*, *múst*, *žúna*, *ûk* (Robidišča).

Končni *-m* je prešel v *-n*. V Kobaridu in zapadni okolici do Starega sedla se *-m* in *-n* še menjavata, dalje proti zapadu pa je *-n* edini zastopnik prvotnega *-m*.

Vsepovsod je še danes živa nevtralna končnica sestavljene sklanje *-ê* < *oje*: *tâ dab'êlê mesu^â*, *tê χûdê* (Robič — Kred — Potoki); *te drûγxê l'êto*, *te dëbêlê mesu^â* (Borjana); *tuistê pradiwô*, *maïdno imê drûγxê*, *tu mêχnê mësü^â*, *tu pârwê* (Breginj); *to čêrnê*, *to stârê senu^a*, *to nôwê senu^a*, *to drûγxê uknu^â* (Robidišča).

Povsod je skupina *-rl*, *-rv* > *-u*: *drù*, *crù*, *umrù*, *ubrù*, *črù*, *postrù* (Robič — Kred — Borjana — Breginj — Robidišča).

Povsod je ohranjena skupina *črê-*, *žrê-* v različnih dial. variantah: *črîvê*, *črêwa'l*, *črêšña*, *črêz*, *črêslô*, *žrêpc* (Robič — Kred — Potoki); *črêêš*, *črêêu'l*, *ždrêbê*, *ždrêpêc* (Borjana); *čar'êwa*, *čar'êda*, *čar'êz*, *žrabê*, *žrêpc* (Breginj); *črêššña*, *ždrêbê* (Robidišča).

Vse do Robidišč govore gen. pl. oksitoniranih *a*-osnov na *-e* (do Potokov kot *ie*, *iâ*, od tu dalje pa kot *-ê*). Ta končnica prehaja tudi na sam. m. sp. s premičnim naglasom.

Tudi psl. glag. prefiks *vy-* je poznan na celotnem teritoriju v različnih dialektičnih variantah, tu kot *bâ-*, tam kot *bê-*, spet drugod kot

wi-: bədr'ět, bəynāt, bəlīt, bəlātīs, bəlātū (Robič — Kred — Potoki); *bərūt, bəynāt, bədr'ět, bedūbemo* (Borjana); *bəkopāt, bəlobīt, bəpodīt, berūt* (Podbela); *bərūt, bədr'ět, bəynāt* (Breginj); *vədr'ět, vil'ězlā, vinesū < vyneslā, viyāñāt, viynāli smo* (Robidišča).

Lokalni adverbji so povsod ojačeni s *tam-, tu-*; *gor-, dol-*; *tu kə-stī'χ, tu žīlāχ, tōyne* (adv.) (Robič — Kred — Potoki); *tə ɣlāp, tu ɣlāb* (Borjana); *tu kōtlu, tə na krampīrjē, sirke, bobē, tə na woknē, ɣχōr na čalē, tə na pētē doχ c'ěrkwē* (Breginj); *tū izbē, tū úxāχ, tū ústāχ, tā na pēt, tə na cvēk, tū plūčah, tū lētrāχ* (Robidišča).

Povsod je ohranjenih mnogo oblikovnih in besednih arhaizmov ter drugih posebnosti: Čim bolj gremo proti zapadu, tem več je tega blaga: ostankov II. psl. palatalizacije: *nə n'ōzəχ, nə r'ōcəχ* itd. (Robič — Kred) *na rōc, na patōc* (Borjana); *tu birtos, na biītosi* (Podbela); stari dat. in lok. na *-ę < -ē: mənē, tabē* (Robič — Kred — Potoki — Borjana); *manē, tabē, dōu c'ěrkwē, nōt na dnē, tə na pētē, tə na bobē* itd. (Breginj); *dāwe, dr'ēwē* (Robič); *dābē, dr'ēbē zūnē, n'ōtrē* (Borjana — Breginj); oblike adv. brez *ī* so povsod vsesplošne: *nc'ō, zdā, zīūttr, zūna* itd.; oblike *brátra, -u*, ki so prav tako poznane povsod do Robidišč, *kərwēs, perēt*, vpraš. *k'ōre*, besede *īēdla, čar'ēda* za vrsto, *dōb, brōzar, šija, loštīklāst, pouserōd* itd. itd. Teh starin je tu toliko, da bi bila potrebna posebna razprava, če bi jih hoteli pregledati.

Vsem govorom je skupno tudi bogastvo izposojenk iz furlanščine. Breginjščina, zlasti pa govor Robidišč je naravnost prepleten z njimi. Tudi tega gradiva je toliko, da ga tu ne morem navajati.

S tem smo pregledali tiste poglobitve pojave, ki so značilni za vse govore zapadno od Kobarida do Robidišč in še dalje proti zapadu. Ti pojavi torej povezujejo vse omenjene govore v širšo enoto zapadnih in obenem obrobni slovenskih govorov. Nekateri izmed njih so starega datuma in so rezultat razvojne usmerjenosti obsežnega dela slovenskega jezikovnega ozemlja, saj segajo še dalje proti zapadu, vzhodu, severu in jugu, čeprav današnji rezultati niso povsod enaki (*ě > iē, iā; ō > uō, ua; v > w(b)* itd.), drugi pa so ostanki starih razvojnih stadijev in so bili nekoč značilni za slovenski jezik sploh (*č, šč, ŋ*, oksitoneza, oblikovni in besedni arhaizmi). Pojav *f > χ* je verjetno mlad in se je razširil po omenjenem ozemlju šele v novejšem času, ko je prišlo do tesnejše socialne povezave med kobariškim in borjansko-breginjskim področjem. Ti skupni pojavi zato še ne dokazujejo, da sta bila kobariški in borjansko-breginjski teritorij tudi nekoč tako tesno med seboj povezana, kot

sta danes, da so torej rezultat živahne socialne, ekonomske in kulturne povezanosti ljudstva v teh krajih.

Nasprotno: med govori do Potokov in govori od Borjane dalje proti zapadu je cela vrsta takih razvojnih razlik, ki z gotovostjo pričajo, da to ozemlje nekdanj ni moglo biti med seboj tako povezano, kot je danes, da je bilo ljudstvo do Potokov v svojem gibanju in vsakdanjem življenju usmerjeno na vzhod proti Soči, Borjanci, Breginjci in prebivalci ostalih vasi zapadno od Borjane pa so bili povezani s Slovensko Benečijo in zlasti s prebivalstvom, ki onstran današnje državne meje govori nadiški dialekt. Trdimo lahko celo še več. Ljudstvo breginjsko-borjanskega teritorija je prišlo sem od zapada, iz Slovenske Benečije, prebivalci Potokov, Kreda, Robiča in Starega sedla pa so prišli tja od vzhoda, od Soče. Današnja dialektična slika področja zapadno od Kobarida in breginjskega kota nam torej govori tudi o dvojni smeri naseljevanja teh krajev. Še več. Če bi med obema naselitvenima teritorijema prvotno in še dolga stoletja kasneje ne bilo naravnih ovir (gozdovi, nadiška grapa, pomanjkanje komunikacij), bi se ta različna smer naseljevanja danes ne mogla več odražati tako drastično v govorih teh krajev, kot se v resnici odraža, ampak bi vkljub temu pričakovali postopno in skoraj neopazno, neznavno prehajanje iz govora v govor. Zato sklepam, da med obema teritorijema dolga stoletja ni prišlo do živahnejših stikov, ampak sta živela in dihala vsak po svoje. Tu ima izvor današnja dialektična meja med obsoškim in nadiškim dialektom: Robič — Kred — Potoki, ki so zadnje vasi obsoškega dialekta.

Katere so torej tiste razvojne razlike, ki pričajo, da gre tu v resnici za dva različna in dolga stoletja ločena jezikovna teritorija?

Gre predvsem za razvoj psl. *ě*, *ē*, *ē̃*, *ò* in *ō* in današnje njihove reflekske. Govori Kobarida in vseh vasi do Potokov nad Kredom imajo danes za te psl. vokale ozke diftongične reflekske tipa *iē*, *iā*, *uo*, *uā*; vsi govori od Borjane dalje proti zapadu pa imajo še danes za vse te psl. vokale široke monoftonge *ē̃*, *ō̃*, ki so značilni tudi za nadiške beneško-slovenske vasi onstran današnje naše meje, ki torej borjansko-breginjski teritorij povezujejo na zapad oziroma jugozapad s Slovensko Benečijo. Preden nadaljujem z razpravljanjem, nekaj gradiva v ilustracijo: *na n'ēb*, *jes'ēn*, *sarci'*, *buš'ēla*, *m'ēd*, *dab'ēlŋca*; *z'ēyŋ*, *z'ēyŋca*, *t'ēsān* < *tešem*, *kl'ēpan* < *klepl'em* (pod vplivom inf. osnove), *s'ēdān* < *sedmь*, *γl'ēdla*, *γl'ēdat*, *p'ēta* < *pētā*, *žrabiē*, *r'ēp*, *p'ētk*, *dās'ēt*; *k'ōža*, *sk'ōrija* *w'ōsān* < *osām*, *m'ōlān*, *d'ōbār*; *z'ōb*, *m'ōs*, *m'ōka*, *γx'ōba*, *na r'ōcāx* itd. (Robič — Kred — Potoki) — *mēd*, *bušēla*, *jesēn*, *mušēla*, *kulēsa*, *kārbēs*, *ušēs*; *z'ēyŋ*, *mēžnar*,

sédan, pərněsu, ɥreměn (gen. sing.), *kměta; ɥzěɥ, ɥzěla, prěst, ɣɣrěn, preɣɣlědal, u rědu, spět, debět, desět; wósɥ, kőža, nősən; mőš, zőb, mőka, lőɣ, pouserőd* (Borjana — Podbela); *lět, po lědu, wečēr, pod draběsan, mušěla, ɥčěra, daběla < deběla, rěbra* (pl.), *uraměna, klěpan < klepljem* (po inf.); *klět < klěti, klěɥ, pěst, žěja, dabět, dasět, ɣɣlědat, ɣɣrě, plěšan, plěsu* (ptc.); *kőža, dőbar, mőɣɣu* (ptc.); *ɣɣőba, zőb, lőɣ, mőš* itd. (Breginj — Logje); *bušěla, fčērja, iesěn; iměn* (gen. sg.), *ɥčěra, zěje něsu* (ptc.), *klěpan, sėdan < sedəm; imě, tã na pět, žrěbět, prasět* (gen. sg.), *spě < spe(t), plěšen, plěsat; kőža, ősan, nősən, mőlən, ukőjan; zőp, lőɣ, dőp, z ɣɣlawő, nacő < noco(j)* itd. (Robidišča).

Med razvojem *ē* in *ie* je seveda dolga časovna razlika. Pot od *ē* do *ie* je dolga. Borjansko-breginjsko-robidiški refleksi so seveda s stališča praslovanščine in alpske slovenščine mnogo bolj arhaični kot kobariško-potoški, so pravzaprav šele prvi korak v razvoju od praslovanščine do slovenščine, kajti pri *ě*, *ē* in *o* je tu nastopilo šele podaljšanje, pri *ē* in *o* pa šele raznazalizacija, in od tod do ozkih diftongov *ie*, *uo* je pot še zelo zelo dolga. Vmes je še zoževanje in šele nato je možna diftongizacija. Za vse to pa je treba več sto let jezikovnega razvoja.

Razvoj zgoraj omenjenih psl. vokalov ni edini dokaz, da gre tu res za dva različna dialekta. Poleg teh je še več drugih dejstev, ki nam kažejo v isto smer. Poglejmo najprej razvoj psl. *u* in *o* v kratkih zlogih.

V Kobaridu in njegovi zapadni okolici do Potokov imamo za ta dva vokala² danes *ə*. Ko pa stopimo v Borjano, nas že preseneti beneški oziroma nadiški *a < u, o*. In ta refleks je značilen tudi za vse ostale vasi do Robidišč. Kar poglejmo: *stazà, skedəń, dăž, dežà, pəs, məɣɣlă* (Robič — Kred — Potoki); *məɣɣlă, stazà, daskà, wić daskě, ɣarbăt, seńàn, dăš dazà, t'ėdan, m'ėsac; i < ə* v *woyiń* in *sked'iń* pa sta plod asimilacije na palatalni *i* (Borjana); *staklěna, tańāk, məɣɣlă, stazà* (Podbela); *čabər, məɣɣlă, daskà, dazà, ɣlăpac, káman, ɣomàc, pàs, skadiń* (glede *i* velja isto kot v Borjani!) (Breginj); *məɣɣlă, stazà, păjak, pětak, zějac, sėdan, ősan, rízzak, donàs, česnàk, paš, dăš, tăšč* (Robidišča).

V isto smer nam kaže celo razvoj nekaterih drugih kratkih vokalov, katerih današnji dialektični refleksi so plod primeroma mladega razvoja, saj vemo, da so posledica in rezultat moderne slovenske vokalne redukcije, ki se je začela v 15. — 16. stoletju.

Po primerjavi današnjih refleksov v govorih kobariškega področja do Potokov s tistimi od Borjane naprej proti zapadu lahko sklepamo, da stiki med obema teritorijema tudi še v 16., 17. in 18. stoletju niso

mogli biti bogve kako tesni in živahni. Vidimo namreč, da so velike razvojne razlike tudi tu.

Predtonična *a* in *e* sta namreč v govorih do Potokov prešla v *a*, *ə*, *ɐ*, v govorih Borjane, Stanovišč, Homca, Sedla in Podbele pa sta še danes *a* in *ɐ*. V Breginju, Logjeh in na Robidiščih pa je razvoj tu ubral svojo lastno pot. V Breginju in vsaj deloma tudi v Logjeh je vsak kratki *e*, najsi bo predtoničen ali kratko akcentuiran, prešel v *a*. Breginjski prehod *ě* > *ā*, ki je za ta govor tako značilen, saj popolnoma spreminja njegovo vokalično sliko, nam prav tako govori o tesnem sožitju prebivalstva breginjskega kота z beneškimi Slovenci. Po podatkih iz Ramovševih Dialektov, str. 53, namreč sklepam, da se je ta pojav porodil ravno v govoru Breginjcev, od tu pa je segel še dalje proti zapadu v Logje in proti severozapadu na teritorij terskega dialekta, kjer je danes šele sporadičen, če so Ramovševi podatki popolni. To dejstvo kakor tudi današnja oblika številnih breginjskih in robidiških izposojenk iz furlanščine, o katerih na tem mestu nisem govoril, nam prav tako pričajo, da so bili nekoč stiki breginjskega kота z beneškimi Slovenci in celo Rezi-jani posebno živahni.

Robidiški govor pa je v razvoju predtoničnega *e* in tudi *o* ubiral povsem svojo pot. Ta govor je namreč vse take vokale zožil v *ɛ/ě/i* ter *ɔ/ó/u*, medtem ko je *a* ostal nedotaknjen kakor v Breginju. V ilustracijo nekaj dialektičnega gradiva:

*lasi*¹, *lasiěx*, *γχlaw^uo*, *pastír*; *təmē*, *rəbrō*, *dəbū*, *čəlō*, *jezəh*, *patalən*, *məxūr*, *stərnō* *čəsnəh*, *təsát*, *bəlāh* < *veľik*, *ušenica*, *mədē*, *snəži* (Robič — Kred — Potoki kakor tudi Kobarid); *prasē*, *začēu*, *začēto*, *dəbēla*, *perē*, *perēt*, *urēmē*, *səstrā* (Borjana); *narēdu*, *sədlō*, *plēdlā*, *bəlāh*, *təlē*, *trəbūx*, *kləpāt*, *kləpū* (Podbela); *zaprān*, *žanā*, *urāmē*, *parlatī*, *bes'ēda*, *čačā*, *patalən*, *tabē*, *γxōr na čalē*, *parō* itd. (Breginj); *z γχlawō^a*, *ženā*, *čēčā*, *mēdlā*, *pētā*, *titā*, *dəbū*, *zēmīā*, *təlē*, *mi uzāmimu*, *uzāmiju*, *stupālu*, *kəzā*, *pūnu kuzē*, *utrōh*, *utrokā*, *γxurā* itd. (Robidišča).

V zvezi z razvojem kratkih vokalov moram omeniti še današnje dialektične reflekse za zaprta kratkopoudarjena -*āt* in -*ūt*. Tudi ti namreč potrjujejo našo tezo, da gre tu v resnici za dva različna dialekta, kajti za -*āt* in -*ūt* imamo danes v govorih do Potokov -*āt* in -*ōt* kot v Kobaridu, v govorih od Borjane dalje pa dosledno -*āt* in -*ūt*, torej ohranjeno arhaično stanje: *brāt*, *nās*, *nān*, *wās*, *wān* (gen. dat. pl.). *nāš*, *wāš*, *močərāt*, *čəmorāt*, *škrāt*, *potplāt*, *modrās*, *prāx*, *kowāš*, *χānt*, *stār*, *māx* (mir), *tān*, *kān*, *γrāx*, *po wās*, *župān*; *kəžōx*, *krōh*, *tərbōx*, *γxřōnt*, *pōx*, *dōx* (tudi *ū* < *ě* preide v tem primeru v *ō*!) (Robič — Kred — Potoki); *brāt*, *kup*,

krûx, kažûx (Borjana); *nâs, nân, wâs, wân, mudrâs, boyxât*; *krûx, kûp iûx* (Podbela); *brât, kostân, mōdrâs, župân, krûx, γxrunť, ukûp, pûx* (Breginj); *γrâx, potplât, krûx, kûp, kažûf, trebûx, pûx* (Robidišča).

Od ostalih pojavov, ki prav tako govore, da gre tu res za dva različna dialekta, omenim samo še kobariško-potoški *ě, šě, l'; čr'ě-*, nom. pl. subst. n. *-ę* ter superlat. z *nař-*. Radij teh pojavov sega samo do Kreda in Potokov, v Borjani pa imamo že *ć, šć*, (Podbela celo *ť*), *i, čerię* (v Breginju *čarię*), *a* ter *nar-*; vse to pa zopet povezuje borjansko-breginjske govore z nadiškim dialektom.

Pregled poglavitnih refleksov

	Kobarid	Robič, Kred, Potoki	Borjana	Homec	Podbela	Breginj	Robi- dišča
<i>ě</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ię</i>	<i>ię</i>	<i>ię</i>	<i>ię</i>	<i>ię</i>
<i>ē</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>
<i>ē</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>
<i>ē</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ię/iǝ</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>	<i>ē</i>
<i>ō</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>ō^a</i>
<i>ò</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>	<i>ō</i>
<i>ǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>uǝ</i>	<i>u^a</i>
<i>ǝ</i>	<i>ǝ</i>	<i>ǝ</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>
Predt. <i>ǝ</i>	<i>ǝ</i>	<i>a/ǝ/ę</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>a</i>
<i>-ât</i>	<i>-ât</i>	<i>-ât</i>	<i>-ât</i>	<i>-ât</i>	<i>-ât</i>	<i>-ât</i>	<i>-ât</i>
Predt. <i>e</i>	<i>ǝ/ę</i>	<i>ǝ/ę</i>	<i>ę</i>	<i>ę</i>	<i>ę</i>	<i>a</i>	<i>ę/i</i>
<i>-ût</i>	<i>-ǝt</i>	<i>-ǝt</i>	<i>-ût</i>	<i>-ût</i>	<i>-ût</i>	<i>-ût</i>	<i>-ût</i>
<i>ć, šć</i>	<i>ć, šć</i>	<i>ć, šć</i>	<i>ć, šć</i>	<i>ć, šć</i>	<i>ť, šć</i>	<i>ć, šć</i>	<i>ć, šć</i>
<i>l'</i>	<i>l'</i>	<i>l'</i>	<i>l</i>	<i>l</i>	<i>l</i>	<i>l</i>	<i>l</i>
<i>čr'ě-</i>	<i>čr'ę-</i>	<i>čr'ę-</i>	<i>čer'e-</i>	<i>čer'e-</i>	<i>čer'ę-</i>	<i>čer'ě-</i>	<i>čer'e-</i>
n. pl. subst. n.	<i>-ę</i>	<i>-ę</i>	<i>-a</i>	<i>-a</i>	<i>-a</i>	<i>-a</i>	<i>-a</i>
<i>nař-/nar-</i>	<i>nař-</i>	<i>nař/nar-</i>	<i>nar-</i>	<i>nar-</i>	<i>nar-</i>	<i>nar-</i>	<i>nar-</i>

Zanimivo je, da z juga preko Matajurja in Mije nadiški dialekt sploh ni segel, ampak se je širil samo v smeri od zapada proti vzhodu. Robič in Kred ležita tako rekoč ob glavni starodavni zvezi Benečije z obsoškim

predelom Slovenije, ob rimski cesti Čedad — Kobarid — Bovec — Predil, in človek bi pričakoval, da bo nadiški dialekt svoj teritorij širil tudi v tej smeri, saj so prve nadiške vasi komaj nekaj kilometrov oddaljene od Robiča na cesti proti Čedadu. In vendar o tem ni nobenega sledu. Obsoški dialekt sega tu prav do vznožja omenjenih hribov. In vendar je tudi to razumljivo. Če so se Slovenci naseljevali na Kobariško tudi s te strani, je njihov govor pač podlegel govoru močnejšega vala Slovencev, ki je prihajal sem od Soče. Oziroma še točneje! Med govorom Slovencev, ki so morebiti prihajali v kobariško ravan iz Benečije, in med govorom tistih Slovencev, ki so pribajali sem od Soče, tedaj občutnih govornih razlik verjetno sploh še ni bilo, če pa so bile, so se v sožitju zabrisale in izginile. Ti Slovenci so se v svojem nadaljnjem jezikovnem razvoju vključili v razvoj obsoških prebivalcev, saj so živeli tudi sicer z njimi isto življenje. Prevzeli so od ostalih samo tempo govornega razvoja, ki je bil tu mnogo hitrejši kot pri Slovencih onstran Matajurja in Mije ali onstran Kreda in Potokov, kajti bili so s celotnim slovenskim življenjem in jezikovnim utripanjem mnogo ože povezani kot prebivalci onstran naravnih pregrad, ki jih je ustvarila gorska veriga Matajur — Mija — Lupija ter Stol z nadiško grapo. Slovenci onstran te naravne ovire pa so imeli z ostalimi Slovenci malo stikov, tu so se naselili in tod so živeli po svoje, na svoj način, s svojim počasnejšim razvojnim tempom, ker so bili pač navezani sami nase, ker niso dobivali razvojnih pobud od drugod, od vzhoda in iz centra Slovenije, ampak so si svoj jezikovni ritem in tempo ustvarjali sami, iz svojega lastnega žitja in bitja. Le tako si namreč lahko razložimo današnjo veliko razliko med nadiškim, borjanskim ali breginjskim *ě, ě* ter krejskim ali kobariškim *ie, uo* za iste psl. vokale. Razvojna doba obeh refleksov je sicer enako dolga, razvojni tempo pa je bil različen: tam počasnejši, tu hitrejši. Oba pa sta utemeljena v celotnem življenju ljudstva obeh dialektičnih področij.

*

Da bo podoba govorov zapadno od Kobarida še nazornejša, objavljam kot dodatek k razpravi tri dialektične tekste. Prvi je iz Kreda. Zapisal sem ga po pripovedovanju 17-letnega Dušana Bona. Drugi je iz Breginje. Zgodbico je pripovedovala 63-letna domačinka Terezija Pavlinka. Tretji pa je bil zapisan na Robidiščih po pripovedovanju 20-letne Cvetke Cenčič. Oba zadnja teksta je zapisal tov. Milko Matičetov, dialektično redigiral pa sem jih jaz. Rokopisa sta shranjena v arhivu Etnografskega muzeja v Ljubljani.

I

Dən pəstir je pəsu uci⁶ tən pər swiētən Wólarijen. An se je zmıslu, de so prábłę tə stár lđe de wárwe ən kəzú zəklát tə pəd ltárijen. An pošliəd je uryėzu trı 'l'ėskuwe pálce, k so zrásłę tū dnən liėt. Kər je tūjstę nar'ėdu, je lətu trıkərt okou ciėrkwe, an ıśákərt, kar je pərsū do ıřát, je ıdāru z dnə pálco tə nə ıřátę. An je d'ėu: „Swiėt Olər, dāi nən d'ólər.“ An kər je pərsū u trejčo tıję do ıřát, se je pərkāzu tu wókne ęn kəzú, k je dəržū ęn mlĩnsk kāmən pərp'łęt tə nə nīt. An tən pət tėjstən kāmən je bių zəklát. Pəstir se je ıřtrāšu an je lətu.

II

Ankərt je bių dan sın, se je mū za žanīt. Ma je bių prėce poylāuan — je dōst sn'ėdu. An potən mu je iála māt prat paróko tėjst dan: „Snĩ ki, m'ól sin!“ je iáu: „Kĩ cən iėst?“ „Jėi“ — je iála — ne trı xřúškę snĩ.“ An potən je iėdu, iėdu teiste xřúškę, ıřor na čast je šōų, an tō ıřor iıx je iėdu. Tak'ō fėjst i iėdu, da je bl'ó pėt košę sāmıx repę ot xřúšk. An potən se so drúx dan žanıl. An potən se je ciėu dan ıard'ō dəržū. Ĭa je žanā ıprašāla: „Kėj t je, mōš m'ól, k se tak'ō ıard'ō dəržıs?“ ji je prābu, da ıa tərbūx bılı. Če lıx so m'ėl wóχcat, n'ė moyu iėst. An potən sta šlā spāt z žanó ĩ potən je iáu: „Žanā, ó žanā, manę m se će srát!“ „B'ėž dōų — mu je iála žanā — posarĩ se te na woyńiśce. Kər ustānan, pomadān.“ Potən je pərsū nazāi ıřor. Spę: „O žanā, manę m se će srát.“ „B'ėž dōų, posarĩ se díkl tu štār. Kər ustānan, womıjan.“ Spę je pərsū nazāi spāt. An potən je spę prāšu: „O žanā, manę m se će srát.“ Potən je iála žanā: „Biėž dōų an posarĩ se ıótce tu bótı. Kər ustānan, žėj oč'ėdan.“ Potən so m'ėl tėjste ıótce tan nekĩ u dnən listıi an ĩn je blı mrās. Potən dān je ıstū an je šū tu xıšp. Nię moyu ıśāxat, ki je lpāta za woyńĩ poyrėbat — k je blo tamā — je kār z rokó pom'ėšu — je pomiėšu drāk. Potən je tu nası dōų štār rókó oprāt — je oprāų tu drėku. Potən je tu mánko bótę obút, da se ki ııřęje — i flĩsknu ıřor okou nāyřā drāk. Poten je šu tıję x ten drúzən ĩ so ıa ıprašāle, al bo prėce biėų dan. An potən ĩn je iáu: „Kak'ó će bit b'ėų dan, k je wəs sw'ėt wəsrān!“

III

Ankərt je blu tu dnə wās; je blı dan mōš, buı buóžac, an su ıa ılėdal miėt ıśə za norcā. An zāt su se blə zmenāl, de tākū nar'ėdıu, de ıbıjeıu ıśák dan pō dnu krāuu, de boıó m'ėl zmėran mēśā. Kər tıstu snędó,

pa dnu drúyu. Zát su se blə zmenál, de iu ubíje on tepərf, k je mù sam^uó dnù. Zát, kər su tàku iál, je ubù an je razdáu tiste mēsúa tje n san pə xísax: nu mǎru Suzíknen, nu mǎru uánčnen, an tàku napréj. An su mu se začel smeját an mu nje tu májdan kráwe ubít. On je bių pa žalostan an je šu po svět s tistù kǒžu.

An je šù, šù tje pə dni pǒt; ɣa je ušáfala núǒc. An zát je zaɣlědu tan dilěc dnu xísu. An je šù tje an je prǒsù za ob núǒc. Nǒtrə je bla dna ženà an dan mǒš. Tista ženà je iála: „Mankámər dəryàn was na mǒren lǒšt spát, ku ɣǒr nat xísu na ɣǒu pǒt.“ On je iáu: „Dobrǒ je, samúǒ de je pǒt strlěxu.“ Trúdan je bių an je šu ku ležát; je pǒɣǎrnu kǒžu tà na tla an je ɣlědu skǒz daské, k je bių dan roɣje un vitúčen. An je ɣlědu dǒu skǒs stu iámcu an poslúšu, kə bojǒ tista ženà an tist mǒš díelal. Tist mǒš pa nje bių nje mǒš, je dneɣa drúzɣa pǒwabíla, k je šu nje mǒš nekàn pə n'ěkšneh upravílah. An ženà mu i kúxala an cǒrla an vínu su m'él an useɣ sǒrt píǎce. Zát, kər so vídel od dilěc, de ɣrə mǒš damǒu, su xítu usə skríl. Mužá je díela tù bank an ɣa je zapǎrla. Tist mǒš, k je bių ob nú^ac, je pa usə víedu. Kər je pǎrsù nje mǒš damǒu trúdan an láčan, je prášu, će ma kə kúxano za lěst. „Ja — je iála — cíeu dan san bla sáma dǒmá, níesan nǎc kúxala, nǎc níeman kə ti dát. Sǎda pa túd na bǒn kuríla ɣɣnà an ti pǎrpraxíjala, boš žej iútri zjútra j'ědu. Ku poimà spát!“ Kər je mǒš tú^ale cù, je pǎrsù ta znat xísi dǒu an mu je pov'ědu, de je on lǐ ob nú^ac. Zát sta se mǎnàla an ɣa je prášu, će je trúdan an láčan. „Ja — je iáu — sǎn, ma mojà ženà n'ě nǎc kúxala c'eu dan, k je bla sáma dǒmá.“ Je iáu: „Jěst či pǒtrǎsen tǒlǒ kǒžu, pojtě našku tje u armár, an uzámeti to, k pǒrcǎn jěst — za pít an za jěst.“ „Ja — je iáu — mayár, de b blù tàku! Sǎdale bə mǎ pǎrslù prù.“ Mǒš je iáu: „Kapku je táko!“ An je putrǎsu kǒžu an je šu tje u armár an mu i pǎrněsu san za pít an za jěst. Kər se i napių an se i naiědu, sta zylíxala za stu kǒžu. Ženà nje t'ěla, de iu kúp, kər je v'ědela, da kǒža nǎ nǎc pomáya. Mǒš iu je usəɣlǐx kúpu. An mu je dáu stúnpedeset fǐorínu za nǒ an tíst bank.

Mǒš je zadù bank an je šu kontěntu tje pə pǒt. Zát prǐde tje x nǎ wadà an je iáu: „M^uǒj bank, jěst te na bon nosù, s mǎsa težák, jěst te wǎržen nǎsku tu wadǒ, dúa tje bǒ ɣláču!“ Zát se i mǒš uylásu, k je bių nǒtər. Je iáu: „Ne me ɣréjć, sǎn jěst tǐ! Tí dán, kǐ k boš tu sǒɣdu, će me pustís.“ On je iáu: „Bǎn, dǐ m jex skos tǒlǒ iámcu wǎn.“ Zát mu iǐx je dáu an ɣa je nǎsku wǎryu tu wadǒ usəɣlǐx, de ɣa na naznán.

An je šu damǒu — je mù sǒɣdu vǐc ku za dnu kráyu. Je pǒkǎzu iudǎn an se je xwálu, Je iáu: „Lǐjte, dǒst sǒɣdu san putěynu za mojà

kóžu!“ So začel usò kráve pòbitát an su nòsíl kòže pradájët. Je ukúpu lix kájšán, nínci usòx n'èso pradál. Zàt su iál, kò majò narèst ž nòn. Zàt su se zmenál, da mu p"ójdíu usò srát tu xíšu. Zàt su xodíl usò srát tu xíšu, kej da iè mù usò xíšu usránu. Kàr su fníl, iè postàryù tiste dreké tu dnu pòdnu an iè kúpu dan lièp pokrù an iè šù te x kráju. Jè pàrsù zvečér an iè iáu, de ma zlatú^a za pradájët. J iáu: „Donàs na møren nèč kupít, zatú^a k so šlè mòlè xcére žèj spát an iútri zjútra, kàr ystànejù, kar zberejò, jin pa pradáste.“ Drúy dan, kàr sò ystále, sò čakale, kadà ystàne mòš, da jin bo pradájù. Kàr iè ystù, iè otrkù tist pokrù an iè iáu: Lèjta, kaj mò su nardíl waš xlápcò an waše díèkle!“ Kráji iè iáu: „Pukrite xítu, mi wan damò sòydu, kej k bote tu!“ — sàmú^a de i xítu pokrù. Možú iè dáu kráji sòyde an iè šù damòy.

Kàr iè pàrsù damòy, iè iáu: „Lèjta, dòst san putèynu za wàše dreké!“ Zàt su začel usò srát tù pòdne an su nèslà pradájët tìje na plac; usak iè pàrsù ylédat, kò pradajejù, iè plúnu nòtòr. Zàt su pàrslà damòy — nèk su i x blò še zapàrlò; usò su blò ièznò an nièsu víèdel, kò majò narèst ž nòn. Zàt su se blò zmenál, de mu xíšu zažyèjò. Zàt mu su iu zažyál. Zàt iè pubráy tist pepèy an iè lú^ažu tu dan kòš, lepú^a zavíy an pokrù an iè nèsu an pàrsù tìje y dnu wás. An iè šù tu dnu xíšu an iè pròsù, èje žíxòr pustí tist kòš za dòn dòn. Nòtòr iè bla dna ženà; iè iála, de žíxòr. „Ja — iè iáu — ma man nòtòr zlatú^a! Ma ne smíje májdan nòtòr puylédat, ci nè ráta pepèy.“ Kàr iè šù, ženà i bla rado-vlédna, iè iála: „Pušíbul, zlúòdja, de ma rátat pepèy, èje i zlatú^a!“ An i šlà še n'èšne ženè klícat an su nòtòr puylédale. An su vídele, de i pepèy. Zàt su se zlo ustráše an su šle xítro, su pàrneslè usè zlatú^a, kar su ya m'èle, an su naložlè tàzyòr, de se n'è nèč pepèy vídu. Drúy dan k iè pàrsù mòš nazaí, i iála ženà: „Puylédte — iè iála — nièsmò nèč ylédal!“ Mòš iè puylédù, iè vídu, de su ylédal, k iè blu zlatú^a tàzyòr, an iè iáu: „Víden, víden, de n'èsta nèč ylédal.“ An iè zadù kòš an iè šù kontèntò damòy, k iè mù zlatá za trí xíše.

Kàr iè pàrsù damòy, iè pokázu usè tísti zlatú^a iudén an iè iáu: „Lèjta, dòst san putèynu za pepèy od mòlè te zažyàne xíše!“ Zàt su ya prašál, èje tud za drúx pepèy kò putèynejù. On iè iáu: „Ne, more bit ot ti zažyàne xíše!“ Zàt su usò iudí^a zažyál xíše, su nèslà t'je na plac pradájët; usak, k iè pàrsù, iè puylédù an iè šù naprej. N'è tu májdan kupít, iè kúpu lix kájšán, èje i mù ywànt za lužít. Zvečér, kàr su pàrslà damòy, su iál: „Sòda ya m"òrmò na kájšán kraj ubít, èje nè, nas pa on nàs.“ Zàt su se zmenál, de ya lóžljò tu žákij an ya pònesèjò dòn na mú^ast an kàr bo umaríju zyunílu, ya wòržejò nòtòr. An su ya nèslà žèj popòydan

doj na múst. Kār su šlā usə damōu, iē začēu wekāt: „Ju neīcēn, ju neīcēn!“ An iē pāršū dan mōš z dnən páran kójū an karōcu an ya iē prášu: „Kérya neīcēs?“ — „Kraīove xcerē, mi iu daīeīō.“ — „Ben, jēst iu cēn!“ iē iāu. „Ben, či iu cēš, moreš tí iēt nōtar an jēst poīn wən.“ An ya iē udvēzu an iē šū wən an mu iē dāu tiste koñē an karōcu an se iē pēiū. Kār iē umarīū zyunīlu, su paršlā an su ya wərylā nōtar.

Drūy dan ob ni dēsēti sē i pārpeīu un pō was smijē. An su se usē čūdwal, su iāl: „Sn^uōīka smō ya nōtar wərylā, donās iē pa tlē s koñām!“ Zat su ya prašal, kiē i ušāfu koñē. Jin iē iāu: „Kār mi sta nōtar wərylā, san ušāfu dnu škōrīu an san začēu mlatīt. Mlāten, mlāten an san vimlātu wən tēlē koñē. Nōtar iix iē šē šē, ma seī iix man rát kēīle!“ Su iāl: „Mánkō de b biy káīšēn šē za nās grēīc nōtar.“ On i iāu: „Seī was jēst zmētīen nōtar šē usē, cē člā!“ Zat iix iē usē nōtar zmēlū. An iē biy krāī tu tistā wās kə n'ē blu māīdneya mōžā vić.

Résumé

Dans son étude, l'auteur analyse le problème de la frontière actuelle qui sépare le dialecte du territoire de la Soča (Isonzo) de celui du territoire de la Nadiža (Natisone). A base de l'étude des parlers slovènes dans la région qui s'étend à l'ouest de Kobarid (Caporetto) jusqu'à l'actuelle frontière yougoslave, il arrive à la conclusion que le dialecte du territoire de la Soča ne dépasse, à l'ouest, pas la ligne des villages Robič—Kred—Potoki, et que, au village de Borjana, apparaissent déjà les parlers vénitiens-slovènes caractéristiques du territoire de la Nadiža. Des phénomènes linguistiques importants, comme p. ex. l'évolution des nasales longues de l'ancien slovène, ē, ē, ō, l'évolution des voyelles brèves, ainsi que quelques phénomènes relevant du consonantisme, de la morphologie et du vocabulaire de ces parlers, en sont la preuve. La frontière dialectale actuelle entre le dialecte de la Soča et celui de la Nadiža est le résultat de la double direction qu'a prise l'immigration des Slovènes dans ce territoire et de leur colonisation ultérieure à l'intérieur de ce pays qui est le point de rencontre des Slovènes venant de l'ouest, c'est-à-dire de la Vénétie slovène, et de l'est, c'est-à-dire de la région aux bords de la Soča. De même, les barrières naturelles de la gorge de la Nadiža ou bien du flanc du mont Stol ont empêché l'interpénétration plus intense des deux dialectes. Trois textes en dialectes, notés dans les villages de Kred, de Breginj et de Robidišča que l'auteur a ajoutés à son étude, servent d'illustration à sa thèse.